

EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 2.6.2014.
COM(2014) 427 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Somijas 2014. gada valsts reformu programmu

un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Somijas 2014. gada stabilitātes programmu

{SWD(2014) 427 final}

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Somijas 2014. gada valsts reformu programmu

un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Somijas 2014. gada stabilitātes programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu¹ un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību², un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu³,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas⁴,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

- (1) Eiropadome 2010. gada 26. martā piekrita Komisijas priekšlikumam sākt jaunu izaugsmes un nodarbinātības stratēģiju – "Eiropa 2020" –, kam pamatā ir ciešāka ekonomikas politikas koordinācija, lielākoties pievēršot uzmanību galvenajām jomām, kurās jāīstojas, lai palielinātu Eiropas ilgtspējīgas izaugsmes potenciālu un konkurētspēju.
- (2) Padome 2010. gada 13. jūlijā, pamatojoties uz Komisijas priekšlikumiem, pieņēma ieteikumu par dalībvalstu un Savienības vispārējām ekonomikas politikas pamatnostādņēm (2010.–2014. g.) un 2010. gada 21. oktobrī – lēmumu par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādņēm, kas kopā veido "integrētās

¹ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

² OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.

³ C(2014) 427 *final*.

⁴ P7_TA(2014)0128 un P7_TA(2014)0129.

pamatnostādnes". Dalībvalstis tika aicinātas ņemt vērā šīs integrētās pamatnostādnes savā ekonomikas un nodarbinātības politikā.

- (3) Valstu vai to valdību vadītāji 2012. gada 29. jūnijā pieņēma lēmumu par Izaugsmes un nodarbinātības paktu, kas ir saskaņots pamats rīcībai valstu, ES un eurozonas līmenī, izmantojot visas iespējamās sviras, instrumentus un politikas jomas. Viņi pieņēma lēmumu par dalībvalstu līmenī veicamo rīcību, jo īpaši paužot pilnīgu apņemšanos sasniegt stratēģijas "Eiropa 2020" mērķus un īstenot konkrētai valstij adresētos ieteikumus.
- (4) Padome 2013. gada 9. jūlijā pieņēma ieteikumu par Somijas 2013. gada valsts reformu programmu un sniedza savu atzinumu par Somijas atjaunināto stabilitātes programmu 2012.-2016. gadam. Komisija 2013. gada 15. novembrī saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 473/2013⁵ sniedza atzinumu par Somijas budžeta plāna projektu 2014. gadam⁶.
- (5) Komisija 2013. gada 13. novembrī pieņēma gada izaugsmes pētījumu⁷, iezīmējot 2014. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada sākumu. Tajā pašā dienā, pamatojoties uz Regulu (ES) Nr. 1176/2011, Komisija pieņēma arī brīdināšanas mehānisma ziņojumu⁸, kurā tā noteica Somiju kā vienu no dalībvalstīm, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats.
- (6) Eiropadome 2013. gada 20. decembrī apstiprināja prioritātes, lai nodrošinātu finanšu stabilitāti, fiskālo konsolidāciju un rīcību izaugsmes sekmēšanai. Tā uzsvēra vajadzību īstenot diferencētu, uz izaugsmi vērstu fiskālo konsolidāciju, atjaunot normālus aizdevumu nosacījumus ekonomikai, sekmēt izaugsmi un konkurētspēju, risināt bezdarba problēmu, novērst krīzes sociālās sekas un modernizēt valsts pārvaldi.
- (7) Komisija 2014. gada 5. martā publicēja saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu sagatavotā padziļinātā pārskata rezultātus par Somiju⁹. Komisijas veiktā analīze ļauj secināt, ka Somijā joprojām pastāv makroekonomiskā nelīdzsvarotība, kurai nepieciešama uzraudzība un politiska rīcība. Uzmanība joprojām jāpievērš jo īpaši tās zemajiem eksporta rādītājiem pēdējos gados, ko veicina rūpniecības pārstrukturēšana un izmaksu un ārpusizmaksu konkurētspējas faktori.
- (8) Somija 2014. gada 17. aprīlī iesniedza savu 2014. gada valsts reformu programmu un 2014. gada stabilitātes programmu. Abas programmas izvērtētas vienlaikus, lai ņemtu vērā to savstarpējo saistību.
- (9) 2014. gada stabilitātes programmā izklāstītās budžeta stratēģijas mērķis ir līdz 2015. gadam sasniegt vidēja termiņa mērķi, lai pārējā programmas darbības periodā strukturālā bilance tiktu saglabāta virs šā mērķa un lai vispārējās valdības budžets 2017. gadā un turpmākajos gados tiktu līdzsvarots. Somijas vidēja termiņa mērķis, proti, 0,5 % no IKP strukturālā deficīta, atbilst Stabilitātes un izaugsmes pakta prasībām. Somija vidēja termiņa mērķi sasniedza 2013. gadā un plāno saglabāt rādītājus tuvu šim mērķim 2014. gadā, vienlaikus ievērojot arī izdevumu robežvērtību. Somija 2015. gadā plāno pārsniegt savu vidēja termiņa mērķi, un tā turpina ievērot izdevumu robežvērtību. Kopumā tas atbilst Stabilitātes un izaugsmes

⁵ OV L 140, 27.5.2013, 11. lpp.

⁶ C(2013) 8012 *final*.

⁷ COM(2013) 800 *final*.

⁸ COM(2013) 790 *final*.

⁹ SWD(2014) 89 *final*.

pakta prasībām. Tajā pašā laikā kopējā parāda attiecība palielinās, un sagaidāms, ka 2015. gadā tā uz laiku būs virs 60 % sliekšņa no IKP, kas galvenokārt skaidrojams ar vājām makroekonomiskām prognozēm. Programmas budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs, kas nav ticis sagatavots neatkarīgi, ir ticams, lai gan tas ir nedaudz optimistiskāks par Komisijas pavasara prognozi attiecībā uz ekonomikas izaugsmi 2014. un 2015. gadā. Komisija 2014. gada pavasara prognozē paredzējusi, ka strukturālā bilance pasliktināsies par 0,3 % no IKP 2014. gadā, kas ietver novirzi no vidēja termiņa mērķa, un uzlabosies par 0,6 % no IKP 2015. gadā, savukārt sagaidāms, ka izdevumu robežvērtība abos gados tiks ievērota. Pamatojoties uz programmas izvērtējumu un Komisijas prognozi saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97, Padome uzskata, ka var sagaidīt, ka Somija sasniegs programmā noteiktos mērķus, kuri kopumā atbilst Stabilitātes un izaugsmes paktam.

- (10) Somijā saistībā ar novecošanas izmaksu ietekmi uz budžetu ir augsts ilgspējības risks ilgtermiņā. Somija ir atzinusi ilgspējības nepietiekamību un 2013. gadā izveidoja struktūrpolicies programmu, kuras mērķis ir novērst nepietiekamību un atjaunot izaugsmi. Vēl viens būtisks solis uz priekšu ir centrālās valdības izdevumu ierobežošana un 2014. gada marta vispārējās valdības fiskālais plāns 2015.-2018. gadam, kurā paredzēti korekcijas pasākumi, strukturālās reformas un ieguldījumi izaugsmē. Ieņēmumu daļā pielāgošanas pasākumi galvenokārt attiecas uz ienākumu un produktu nodokļu palielinājumiem.
- (11) Sabiedrisko pakalpojumu efektivitātes pieaugums neatbilda produktivitātes pieaugumam privātajā sektorā. Somija šobrīd gatavo administratīvās reformas pašvaldību struktūras, veselības aprūpes un sociālo pakalpojumu jomās. Pašvaldību reforma ir balstīta uz pašvaldību apvienošanu pēc brīvprātības principa, un tai ir pieejami valsts finansiālie stimuli. Vēl nav skaidrs, kāds būs pēc brīvprātības principa veikto apvienošanas rezultāts. Sociālos un veselības aprūpes pakalpojumus sniegs pieci reģionālie pakalpojumu sniedzēji, un pašvaldības turpinās piedalīties pakalpojumu sniegšanā. Sīkāka informācija vēl nav pieejama, un 2014. gada rudenī ir paredzēts leģislatīvā akta priekšlikums. Jaunām struktūrām vajadzētu būt izveidotām 2017. gada sākumā. 2013. gada jūlija aktam par vecāku cilvēku funkcionālo spēju sekmēšanu, lielāku uzmanību pievēršot preventīvas pasākumiem, rehabilitācijai un patstāvīgai dzīvošanai, būtu jāsamazina nepieciešamība pēc aprūpes iestādēm un būtu jāietver ilgtermiņa aprūpes turpmākās izmaksas.
- (12) Galvenā problēma Somijas darba tirgū joprojām ir darbaspēka pieejamība ilgtermiņā, jo to cilvēku skaits, kas atstāj darba tirgu, ir lielāks par to cilvēku skaitu, kas ieiet darba tirgū. Lai nākotnē varētu nodrošināt nepieciešamo darbaspēku, nepieciešams paildzināt karjeras ilgumu un uzlabot darbaspēka pieejamību. Valdības 2013. gada strukturālās politikas programmā ietverti pasākumi profesionālās karjeras paildzināšanai un darbaspēka pieejamības uzlabošanai, tāpat arī stimulu palielināšanai darba piedāvājumu pieņemšanai. Somija šobrīd samazina agrīnu pensionēšanos, taču dažas ievirzes saglabājas, piemēram, tā dēvētais "bezdarba tunelis", kas paredz, ka gados vecāki cilvēki noteiktos apstākļos var turpināt bezdarbnieka pabalsta saņemšanu līdz aiziešanai pensijā. Faktam, ka nesen tika ieviests paredzamā mūža ilguma koeficients un tiesību uzkrāšanās likme ir trīskāršojusies, šķiet, ir ierobežota ietekme uz pensionēšanās praksi. Turklāt, tā kā paredzamā mūža ilguma palielināšanās ir notikusi straujāk, nekā tika paredzēts, un darba mūžs nav palielinājies, pastāv risks, ka pensijas būs nepietiekamas. Somija sev par mērķi ir noteikusi līdz 2025. gadam palielināt faktisko pensionēšanās vecumu līdz vismaz 62,4 gadiem. Ir šaubas, vai šo mērķi iespējams sasniegt bez jauniem

pasākumiem, piemēram, likumā noteiktā pensionēšanās vecuma palielināšanas un lielākiem centieniem uzlabot gados vecāku darbinieku nodarbinātības iespējas. Sociālie partneri šobrīd strādā pie sava priekšlikuma pensiju reformas jomā, kas jaunajai valdībai jāievieš pēc vispārējām vēlēšanām 2015. gada pavasarī un kam jāstājas spēkā 2017. gada sākumā. Somija ir īstenojusi būtiskus un vērienīgus pasākumus, lai risinātu jauniešu un ilgtermiņa bezdarba problēmu. Paies laiks, līdz noturīgā veidā tiks uzlabotas mērķu grupu ar darbu saistītās prasmes un izredzes darba tirgū.

- (13) Somija ir īstenojusi pasākumus vispārējo konkurences apstākļu uzlabošanai, un programmas par veselīgu konkurenci īstenošanā ir gūts zināms progress. Konkurences un patērētāju iestādes ir apvienojušās, un šī jaunā struktūra ir savas darbības īstenošanas sākumposmā. Ar konkurences likumu šobrīd tiek noteikts dominējošā stāvokļa sliekšnis patēriņa preču mazumtirdzniecības nozarei, un Somijas Konkurences un patērētāju iestādei ir piešķirtas īpašas pilnvaras noteiktos apstākļos iejaukties un vērsties pret saimnieciskām darbībām, kurās iesaistītas valsts struktūras un kuras kropļo konkurenci tirgū. Mazumtirdzniecības tirgus Somijā ir ļoti piesātināts, un attiecīgajos tiesību aktos ir daži faktori, kas konkurenci padara potenciāli mazāk efektīvu un nostiprina divu mazumtirdzniecības tirgus līderu pozīcijas. Kā piemēru var minēt pilsētu plānošanas prasības, kuras ir ļoti stingras gan attiecībā uz lieliem, gan maziem tirdzniecības uzņēmumiem. Noteikumi par zemes izmantošanu un plānošanu šobrīd tiek pārskatīti, un līdz ar to ir iespēja nodrošināt, lai tie lielākā mērā sekmētu "veselīgu" konkurenci. Mazumtirdzniecības nozare joprojām ir viena no reglamentētākajām nozarēm dalībvalstīs, kura ietver šķēršļus konkurencei, ko rada lielu mazumtirdzniecības telpu reglamentēšana.
- (14) Izaugsmes un konkurētspējas atjaunošana ir galvenais uzdevums Somijas ekonomikai. Somijas starptautiskā konkurētspēja ir ļoti spēcīga, taču neraugoties uz to, tā bija ES dalībvalsts, kura visstraujāk zaudēja eksporta tirgus daļas 2007.-2012. gadā. Uzņēmējdarbības pētniecība un izstrāde samazinās, un valsts noteiktais mērķis attiecībā uz pētniecības un izstrādes izdevumiem šķiet vēl nesasniedzamāks. Somijas pētniecības un inovācijas sistēmas efektivitāte, ar kādu ieguldījumi pētījumos un izstrādē tiek pārvērsti novatoriskos produktos un pakalpojumos, joprojām ir svarīgs jautājums. Šobrīd nav pietiekamu ieguldījumu, lai pētniecības un izstrādes potenciālu pārvērstu jaunos produktos. Ierobežots skaits lielu eksporta uzņēmumu, kas pārdod šauru produktu klāstu, kā arī Somijas mazie uzņēmumi, kam ir mazāka tendence eksportēt, negatīvi ietekmē tirdzniecības rezultātus un potenciālo izaugsmi. Eksporta potenciālu varētu palielināt, sniedzot vēl lielākā mērā pielāgotu atbalstu mazāku uzņēmumu internacionalizācijai. Somija ir sākusi reformas, lai risinātu jautājumu par spēju nodrošināt novatoriskus ražojumus un atbalstītu nozares diversifikāciju, tostarp pētniecības institūtu visaptverošu reformu un pētniecības finansējumu. 2013. gada strukturālās politikas programma un valdības izdevumu sliekšņi, un 2014. gada marta fiskālais plāns 2015.-2018. gadam ietver ne tikai korekcijas pasākumus un strukturālās reformas, bet arī iniciatīvas izaugsmes un inovācijas sekmēšanai. Somija varētu gūt labumu arī no savas energoapgādes diversifikācijas, jo īpaši ņemot vērā to, ka tā ir atkarīga no viena gāzes avota.
- (15) Eiropas pusgada kontekstā Komisija ir vispusīgi izanalizējusi Somijas ekonomikas politiku. Tā ir izvērtējusi stabilitātes programmu un valsts reformu programmu. Vērtējumā Komisija ņēma vērā ne tikai programmu lietderību ilgspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas izveidē Somijā, bet arī atbilstību ES noteikumiem un norādēm, ņemot vērā, ka ir jānostiprina Eiropas Savienības vispārējā ekonomikas

pārvaldība, kas panākams, turpmākajos valsts lēmumos nodrošinot ES līmeņa ieguldījumu. Komisijas ieteikumi saskaņā ar Eiropas pusgadu ir atspoguļoti 1.–5. ieteikumā.

- (16) Ņemot vērā šo izvērtējumu, Padome ir izskatījusi Somijas stabilitātes programmu, un tās atzinums¹⁰ ir atspoguļots jo īpaši 1. ieteikumā.
- (17) Ņemot vērā Komisijas padziļināto pārskatu un šo izvērtējumu, Padome ir izskatījusi valsts reformu programmu un stabilitātes programmu. Tās ieteikumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu ir atspoguļoti 2., 4. un 5. ieteikumā.
- (18) Eiropas pusgada kontekstā Komisija ir arī veikusi analīzi par visas eurozonas ekonomikas politiku. Pamatojoties uz šo analīzi, Padome ir sniegusi konkrētus ieteikumus dalībvalstīm, kuru valūta ir euro. Somijai būtu arī jānodrošina šo ieteikumu pilnīga un savlaicīga īstenošana,

AR ŠO IESAKA Somijai laikposmā no 2014. gada līdz 2015. gadam rīkoties šādi.

1. Stiprināt budžeta pasākumus 2014. gadam, ņemot vērā pieaugošo plaisu saistībā ar vidēja termiņa mērķi. 2015. gadā un pēc tam nodrošināt vidēja termiņa mērķa ievērošanu atbilstoši plānotajam un garantēt parāda kritērija izpildi, vienlaicīgi īstenojot uz izaugsmi vērstu fiskālo politiku. Ātri īstentot strukturālās politikas programmā izklāstītās reformas un valdības izdevumu ierobežojumus, un fiskālo plānu 2015.-2018. gadam, lai samazinātu fiskālās ilgtspējības nepietiekamību un stiprinātu nosacījumus izaugsmei.
2. Nodrošināt, lai efektīvi tiktu īstenotas pašlaik veiktās administratīvās reformas attiecībā uz pašvaldību struktūru un sociālajiem un veselības aprūpes pakalpojumiem tā, lai, sniedzot sabiedriskos pakalpojumus, palielinātu izmaksu lietderību.
3. Uzlabot darbaspēka pilna potenciāla izmantošanu darba tirgū, tostarp uzlabojot gados vecāku darbinieku nodarbinātības līmeni, mazinot iespējas agrāk atstāt darba tirgu un likumā noteikto pensionēšanās vecumu pielāgojot paredzamā mūža ilguma izmaiņām. Uzlabot jauniešu un ilgtermiņa bezdarbnieku perspektīvas darba tirgū, īpašu uzmanību pievēršot profesionālajai izglītībai un mērķtiecīgiem aktivizēšanas pasākumiem.
4. Turpināt centienus uzlabot konkurenci preču un pakalpojumu tirgos, sevišķi mazumtirdzniecībā, īstenojot veselīgas konkurences veicināšanas programmu, tostarp grozījumus zemes izmantošanas un celtniecības likumā, lai tas lielākā mērā sekmētu veselīgu konkurenci.
5. Arī turpmāk uzlabot Somijas spēju nodrošināt novatoriskus ražojumus, pakalpojumus un strauji augošus uzņēmumus strauji mainīgā vidē un turpināt rūpniecības diversifikāciju, jo īpaši izstrādājot iniciatīvas ieguldīt Somijā un vēl vairāk sekmēt mazu uzņēmumu ieviešanu eksporta tirgos. Veicināt pārrobežu gāzes savienojuma ar Igauniju attīstību.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*

¹⁰ Saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktu.